

- NOMACHI, MOTOKI 2024. The Slavic Literary Micro-Languages. In: ŠIPKA, DANKO – BROWNE, WAYLES eds., *The Cambridge Handbook of Slavic Linguistics*. Cambridge University Press, Cambridge, Mass. 641–656. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781108973021.031>
- RÁGYANSZKI GYÖRGY 2018. *A Dűsevní Liszt (1922–1941) mint a muravidéki evangélikus nyelvtervezés forrása*. In: ISTVÁN ANNA szerk., *Reformáció és kánon a szláv irodalmakban, kultúrákban és nyelvekben. Tanulmánykötet*. ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék, Budapest. 117–128.
- SZŐKE BÉLA MIKLÓS 2019. *A Karoling-kor Pannóniában*. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézet – Magyar Nemzeti Múzeum – Martin Opitz Kiadó, Budapest. (Mosaburg/Zalavár I.)
- TÖLGYESI TAMÁS 2024. [Ismertetés erről:] GREGOR 2023. *Magyar Nyelv* 120: 367–373.
- ZOLTÁN ANDRÁS 1987. *A hálát ad kifejezés eredetéről*. In: GREGOR FERENC – NYOMÁRKAY ISTVÁN szerk., *Szlavisztikai tanulmányok. Emlékkönyv Király Péter 70. születésnapjára*. ELTE, Budapest. 427–437.
- ZOLTÁN ANDRÁS 2001. *A szláv mikronyelvek helyzete és fennmaradási esélyei. Kisebbségkutatás* 10: 534–537.
- ZOLTÁN ANDRÁS 2015. *Szláv–magyar nyelvi kapcsolatok a 11. században. Helynévtörténeti Tanulmányok* 11: 35–44.
- ZOLTÁN ANDRÁS 2022. *Magyar mintájú tükörszavak a ruszinban (Kutka János katekizmusa alapján)*. – In: LYAVINECZ-UGRIN MARIANNA et al. szerk., *Studia in memoriam Stephani Udvari / Статї на честь 70-ліття Іштвана Удварія*. Hodinka Antal Ruszin Értelmiségi Egyesület, Budapest. 108–114.

ZOLTÁN ANDRÁS

Eötvös Loránd Tudományegyetem

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Balázi József Attila

(1954–2024)*

Kedves Attila! E végső órán megrendülve búcsúzunk Tőled. Hirtelen haláloed még azokat is megdöbbsentette, akik csak futólag ismertek. Memento mori! Haláloed váratlan-sága mindannyiunkat figyelmeztet!

Az 1980-as évek elején az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke hallgatójaként ismertünk meg: tanítványunk voltál, majd kollégánk és barátunk lettél. Az utóbbi években megfeszítve, éjszakába nyúlóan, napi 10–12 órát dolgoztál. Úgy dolgoztál, mint aki nagyon siet, mert e földi létben már nincs sok ideje hátra. Pedig hosszú, munkás éveket kértél-reméltél magadnak. „Sok feladat vár még rám” – mondogattad gyakran. „S aztán – tetted hozzá – úgy a 90-es éveimben, már csak pihenni, szemlélődni és

* Elhangzott Balázi József Attila temetésén, 2024. február 7-én, a váci alsóvárosi temetőben.

utazgatni szeretnék.” Nem így történt! Szellemi és fizikai erőd teljében ragadott el a halál. Ám megadatott Neked a rilkei értelemben vett „önsorsból kinövő saját halál”: elkerülted a lassú léépüléssel, betegségekkel nehezített öregkori szenvedést és a vele járó kiszolgáltatottságot. Megkaptad a könnyű, gyors halál kegyelmét.

Sokáig kerested és nehezen találtad meg a Neked való tevékenységi formákat: azokat a szellemi lehetőségeket, melyekben kényszerek nélkül, szabadon kiteljesedhettél, főnök megszabta külső munkarend nélkül, saját beosztásod, ritmusod, belátásod szerint dolgozhattál. Az egyik ilyen terület a tanítás volt, a másik pedig a független, intézményekhez szorosan nem kötődő tudományos munka. Tanításra – magántanítványaid mellett – elsősorban külszolgálataid idején: orosz egyetemeken, majd Kínában és Dél-Koreában – lektorként dolgozva – nyílt lehetőség. Ebben a munkakörben tanítványaidal a magyar nyelv és nyelvészet mellett irodalmunkkal és kultúránkkal is kedvedre foglalkozhattál.

Jelentős tudományos munkásságod java pedig a Tinta Könyvkiadóval s vezetőjével, Kiss Gáborral való gyümölcsöző munkakapcsolatodból született: az utóbbi hat-nyolc évben nagy gyűjteményes frazeológiai-lexikográfiai munkáid sora jelent meg a Hasonlat-szótártól (2017) a Szólásbúvárlatokon át (2021), a kínai közmondás- és szóláskines párját ritkító, úttörő feldolgozásáig (2022). S emellett hány kisebb vagy szerzőtárssal készített munkát adtál közre, hány könyvet lektoráltál, bevezető tanulmányt, előszót, utószót, jegyzetanyagot készítettél a kiadó különböző kiadványaihoz!

Ehhez a komoly munkához a nyugodt, otthonos szellemi hátteret az Akadémiai Könyvtár biztosította számodra. A könyvtárban naponta munkálkodva mindenkit ismer-tél, a segítőkész könyvtárosokat és az olvasókat egyaránt, mindenkivel váltottál egy-két kedves, baráti szót, s az intenzív munka mellett is jutott idő egy-egy kávé melletti rövid beszélgetésre! Szinte hozzátartoztál a könyvtárhoz, fájó hiányt hagyva magad után. Akár-csak barátaid körében.

A tiszteletedre hadd idézzek most Reményik Sándor Halotti beszéd a hulló leveleknek című verséből! Ezt a verset – tudom – Te is szeretted! A költő – az évezredes európai irodalmi toposzt követve – ősi, színpompás hulló levelekhez hasonlítja a halandó emberiséget:

Látjátok, feleim, hogy mik vagyunk?
 Bizony bíbor és bronz és arany
 És örökkévaló szent szépség vagyunk.
 Ahogy halódunk, hullunk nesztelen:
 Bizony, e világ dőre, esztelen
 Pompájánál nagyobb pompa vagyunk.
 Nem történhetik velünk semmi sem,
 Mi megronthatná szép, igaz-magunk.
 Míg a fán vagyunk: napban ragyogunk,
 S ha alászállunk, vár a hús avar,
 Testvér-levél testvér-lombot takar,
 Ott is otthon vagyunk. [...]
 Látjátok, feleim, hogy mik vagyunk?
 Ha végre földanyánk része leszünk,
 Ott is szépek leszünk.
 Ott is otthon leszünk. [...]

Bizony bíbor és bronz és arany
És örökkévaló szent szépség vagyunk.

Kedves Attila! Isten veled! Emléked megőrizzük! Nyugodj békében!

HORVÁTH KATALIN
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Prószéky Gábor 70 éves*

Nem kis feladat egy életpályát összefoglalva méltatni, hát még ha egy olyan sokoldalú személyiségről van szó, mint Prószéky Gábor, aki az idén lett 70 éves. Beszelnünk kell ugyanis a számítógépes nyelvészet nemzetközileg is elismert kutatójáról, a sikeres üzletemberről, az iskolateremtő professzorral, aki PhD-s diákok generációit nevelte ki, valamint a briliáns előadóról, aki képes a legbonyolultabb tudományos problémákat közérthetően és plasztikusan elmagyarázni, és a sort még folytathatnánk tovább is.

Megtiszteltetésnek tartom a felkérést, hogy méltassam Prószéky Gábor munkásságát, bár természetesen már az elején jeleznem kell elfogultságomat az ünnepelt iránt, hiszen évtizedek óta mindketten számítógépes nyelvészettel foglalkozunk, az utóbbi években pedig elég szoros kötelékben dolgozunk együtt a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpontjában (lánykori nevén: MTA Nyelvtudományi Intézet), ahol az egyik helyettese vagyok.

Gábor a budai várnegyedben nőtt fel, ami meghitt terepe volt idilli gyerekkorának. A Piarista Gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait, ami az akkori rendszerben enyhén szólva nem jelentett jó ajánlólevelet az egyetemi felvételihez. Miután több alkalommal osztályidegenként elutasításra talált, fizikai munkásként kereste boldogulását, így lett egyebek mellett a Magyar Gördülőcsapágó Műveknél rakodómunkás. Maga is meglepődött, amikor három próbálkozás után végül mégis sikerült tudományos pályára lépni, ugyanis felvételt nyert az ELTE TTK programozó matematikus szakára, ahol 1979-ben diplomát szerzett. Ez azonban nem elégítette ki, és 1981-ben elvégezte a programtervező matematikus szakot is. Időközben megerősödött érdeklődése a nyelvészet iránt, aminek köszönhetően 1982-ben elvégezte az ELTE Bölcsészkarán az általános és alkalmazott nyelvészet szakot is.

Bár ebben az időben már csatlakozott az MTA Nyelvtudományi Intézet legendás 13. szobája holdudvarához, a sors úgy hozta, hogy egyetemi tanulmányai után egy másik MTA-intézetben, a Zenetudományi Intézetben helyezkedett el. Ez persze nem volt véletlen, mert Gábor akkortájt szaxofonon és más fúvós hangszereken játszott (az QWYX együttes tagjaként). Képzettsége és érdeklődése azonban hosszabb távon egyértelműen arra predesztinálta, hogy a számítógépes nyelvészetben mélyedjen el, ahol az ebben az időben megjelenő személyi számítógépekkel óriási távlatok nyíltak a gyakorlati alkalmazá-

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2024. május 14-i ülésén (ELTE BTK, Budapest).

sok irányában. Ráadásul akkortájt rengeteg alapvető kérdés megoldatlan volt, különösen a magyar nyelv számítógépes támogatása terén.

Már pályája kezdetén is gyakorlati és elméleti téren maradandót alkotott. Nevéhez fűződik az ún. Prószéky-kód kidolgozása, amellyel sikerült biztosítani a magyar ábécé ékezetes karaktereinek univerzális megjelenítését abban a hőskorban, amikor a számítógépes billentyűzetek még csak az ékezet nélküli betűket ismerték. Nem sokkal egyetemi tanulmányai végeztével elkezdett dolgozni a Számítógépes nyelvészet című könyvén, amely még mai szemmel nézve is több szempontból kolosszális munka: a világon addig folyó számítógépes nyelvészeti kutatások enciklopédikus ismertetése, természetesen kiegészítve a képet az akkor még gyerekcipőben járó magyar nyelvi fejlesztések áttekintésével. (A könyv keletkezéséről és szakmai kiválóságáról KORNAI ANDRÁS részletesen ír e számban.) Magam csak arra hívnám fel a figyelmet, hogy a rengeteg képletet és ábrát tartalmazó 600 oldalas könyvet Gábor egymaga állította elő a rá jellemző műgonddal az akkor még újdonságnak számító TeX számítógépes szedőprogram segítségével.

1991-ben három tulajdonostársával együtt megalapította a MorphoLogic (mai fogalmak szerint) startup vállalkozást, ami egy több mint 25 éves sikeres üzletemberi pályá nyitányát jelentette. A MorphoLogic Kft. számos alapvető számítógépes eszközt fejlesztett ki a magyar nyelvre. Ezek közül néhány, mint például a HUMOR morfológiai rendszeren alapuló Helyes-e? helyesírás-ellenőrző program a legtöbb irodai szövegszerkesztő eszközbe beépült, és a magyaron kívül több szomszédos ország nyelvére is elkészült. Több díjnyertes innovációval (pl. MoBiMouse) a cég régiószerte ismertségre tett szert. A sikeres kisvállalkozás rendszeresen együttműködött magyar nyelvtechnológiai kutatásokat végző egyetemi és akadémiai partnerekkel, hazai és európai finanszírozású projektekben. Üzleti kutatás-fejlesztő tevékenysége mellett Gábor sikeresen vitte tovább akadémiai karrierjét is: 1994-ben PhD fokozatot szerzett, 2005-ben az MTA doktora, 2006-ban pedig habilitált egyetemi tanár lett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karán. Az egyetemen egyetemi tanárként, dékánhelyettesként és az MTA-PPKE Magyar Nyelvtechnológiai Kutatócsoport vezetőjeként PhD-s diákok egész generációját nevelte ki. Tudományos tevékenységéért 2000-ben Széchenyi-díjjal tüntették ki.

Tudományszervezőként is kiemelkedő érdemeket szerzett itthon és külföldön egyaránt. Utóbbiak közül az ELRA (European Language Resources Association) vezetőségi tagságára lehet különösen büszke, a hazai szervezetek közül pedig a MANYE elnöki tisztét látja el immáron sok éve. 2012-ben megalapította azt a nonprofit közösséget, mely magyar középiskolásoknak a Nemzetközi Nyelvészeti Diákolimpiára való felkészítését és kijuttatását végzi, amit a diákok egyre több olimpiai díja igazol vissza. 2017-ben, amikor az MTA Nyelvtudományi Intézet igazgatójaként Kenesei István utódja lett, sokan aggódtunk, hogyan lesz képes mindezen szerteágazó tevékenységeket folytatni. Utólag kiderült, hogy bámulatos munkabírással és figyelemmel képes ellátni feladatait.

Külön kell szólnunk ismeretterjesztő tevékenységéről. Aki csak egyszer is hallotta Gábort előadni, egész biztosan lenyűgözte az a színporkázó könnyedség és elegancia, amellyel a legbonyolultabb kérdéseket is érthetővé tudja varázsolni, legyen szó a gépi fordításról, terminológiakinyerésről vagy akár a mesterséges intelligenciáról.

Magánemberként, kollégaként, barátként is egy derűs, mosolygó személyiség áll előttünk, tele eredeti gondolattal, éles megfigyeléssel, és szinte mindenhez egy-egy színes anekdotával. Nekem napi élményt jelent a társaságát élvezni.

Hetvenedik születésnapján korai az összegzés, mert biztosak lehetünk benne, hogy töretlen lendülettel folytatja sokoldalú pályáját. Ehhez kívánok neki jó erőt, egészséget, kitartást a kütyükkel való küzdelemben, türelmet a pontatlanság, slamposság, esztétikai tökéletlenség elviselésében. Isten éltesen sokáig, Gábor!

VÁRADI TAMÁS
HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont

Szj Enikő 80 éves*

SAJNOVICS 1770-ben így kezdte a Demonstratiót: „Csodálkozok talán a Királyi Tudós Társaság, hogy én, aki egyébként matematikai tudományokkal és főleg csillagászati tanulmányokkal foglalkozom, grammatikai értekezést dolgoztam ki. De ha a dolgot méltóztatik mélyebben megvizsgálni, meg fogja érteni” (SAJNOVICS 1771/1994: 17). Ennek mintájára én is így kezdeném: Csodálkozok talán a Magyar Nyelvtudományi Társaság, hogy én, aki egyébként grammatikatörténettel foglalkozom, egy jeles finnugrász köszöntésére álltam ki. De ha a dolgot méltóztatik mélyebben megvizsgálni, meg fogja érteni: itt és most a jeles finnugrász egy másik oldaláról lesz szó.

Hogy Szj Enikő kiváló tudós és kiváló finnugrász, ezt a szakmában köznapi tapasztalatot alkalmanként külön és részletesen is el szokták mondani a kerek évfordulós köszöntéseken vagy a kitüntetései kapcsán. Mivel erről már többször is esett szó, az én megbízatásom Csepregi Mártától most arra szolt, hogy elsősorban a tudománytörténezt laudáljam.

Ennek a megbízatásnak örömmel teszek eleget, hiszen az idők során néhány efféle vállalkozásban részt vehettem Enikővel együtt. Ezek a közös vállalkozások aztán végül egy-egy kötettestesültek abban a páratlan forráskiadó sorozatban, amelyet Szj Enikő megálmodott, megszervezett, kiadott, szerkesztett, írt és jegyzetelt: a Bibliotheca Regulyana sorozatban.

De szóljunk előbb röviden a többiről is!

Ünnepeltünk Sárváron született 1944. augusztus 15-én. A könyvek és az irodalom szeretete, a kultúra megbecsülése magától értetődött abban a családban, ahol az édesapa, Szj Rezső lelkész, író, könyvkiadó formálta lányai gondolkodását. Rövid közoktatásbeli kitérő után – a Budapest XXII. ker. Baross Gábor-telepi, később sokszor és szeretettel emlegetett általános iskolában eltöltött idők után – az ELTE BTK Finnugor Nyelvtudományi Tanszék könyvtárosa, majd oktatója lett. 40 év után e tanszék docenseként vonult nyugdíjba, már ha a *nyugdíjas* és a *Szj Enikő* szavakat lehet egy mondatban említeni. Ez a nemrég 150 éves fennállását ünneplő tanszék lett az otthona.

Egyetemi pályáján tanított szinte minden, a tanszékhez kapcsolódó tárgyat, és sokat köszönhet neki a Károli Gáspár Református Egyetem is, ahol szintén oktatott finnugrisztikát. Oktató- és kutatómunkáját 2000-től négy évig Széchenyi professzori ösztöndíj ismerte el. A rokon nyelvek közül leginkább a permi nyelvekkel foglalkozott, egyetemi

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2024. október 22-i ülésén, Budapesten (ELTE BTK).

doktori értekezését 1970-ben A szövés-fonás szókincese a permi nyelvekben címmel írta (SZÍJ 1970), és terepgyűjtésen alapult az Udmurt (vojták) rokonságnevek című 1987-es kandidátusi disszertációja.

Ifjú oktatóként 1972–1975 között a moszkvai Lomonosov Egyetem magyar lektora volt, itt építette ki mai napig működő kapcsolatait. Hazajövele után sem engedte ezeket elhalványodni: a kilencvenes évekig szervezte a budapesti hallgatók kiutazásait nyelvrokonainkhoz, illetve később fordítva, a nálunk tanuló oroszországi finnugor nemzetiségű hallgatókat vitte el Magyarország történetileg fontos városaiba, vidékeire.

SzÍj Enikő egymaga egy teljes nagykövetség, mind bámulatosan kiterjedt hazai és külföldi, finnugor, orosz kapcsolati hálóját, mind kultúrdiplomáciai tevékenységét tekintve. Kezdetektől fáradhatatlanul szervezi és adatozza például az 1992-ben létrejött Finnugor Népek Világkongresszusa nevű szervezet munkáját különböző tisztségekben és rangokban. A Világkongresszusok anyagát ő rendezi sajtó alá, magyarul, oroszul, angolul. A finnugor kapcsolatok fenntartása, nyelvrokonaink támogatása a mostani oroszországi helyzetben még fontosabbá vált. Megalakulásától kezdve ott van a Kalevala Baráti Körben, alapításától fogva a Magyar–Finn Társaság alelnöke, majd elnöke. Felsorolhatatlan számú konferencia, testvérvárosi rendezvény, iskolai program, előadás fűződik a nevéhez.

A tudományos közéletben is hasonlóan fontos szerepet tölt be. A Magyar Nyelvtudományi Társaság választmányi tagja. 1980–1985 között az MTA Uralisztikai Komplex Bizottságának tagja, majd tíz éven át titkára volt. Az MTA Nyelvtudományi Bizottságának munkájából tagként, illetve 1997 és 2002 között titkárként vette ki részét. 1985 és 1990 között a Nyelvtudományi Közlemények szerkesztőbizottságában is dolgozott.

A tudományos élet mellett a nagyközönség is mély hálával tartozik Enikőnek. A Lomonosov egyetemen töltött időknél köszönhető az a magyart mint idegen nyelvet oktató sikertankönyv, amit magyarul tanuló oroszul tudóknak írt, a *Курс венгерского языка* (SZÍJ 1979a), ami azóta is töretlenül népszerű (sőt, két alkalommal kalózkidadásban is terjesztették). Másik sikerkönyve a Panoráma kiadó útikönyv sorozatának Finnország kötete volt, az ún. kisútikönyv (SZÍJ 1973) után jelent meg az 1979-es nagy változat (SZÍJ 1979b), a nagy finn útikönyv történelmi fejezete pedig egyetemi tananyag is volt.

És most a tudománytörténeusről szeretnék szólni.

„A tudást kedvelő olvasó ebben a műben a legtöbbet fogja fellelni abból, amire nyelvünk Keletről tett szert. Hogy pedig Észak mit fog nyújtani ennek a témának a megvilágítására, azt kifejtteni az én feladatom lesz” – írta GYARMATHI SÁMUEL az Affinitas előszavában (1799/1999: 16). S hogy a nyelvhasználatunk kezdete északról, azaz a finnugor irányból mire tett szert, azt kifejtteni SzÍj Enikő feladata lett. A nyelvhasználat történetét a kivonatok és egymásról másolt megállapítások, ahogy mondogatni szokta, a „kézről kézre járó, csócsált idézetek” helyett az eredeti szövegekre, a forrásokra akarta alapozni. Ebből a forráskiadó szándékból nőtt ki a Bibliotheca Regulyana sorozat 7 kötete, amelyek ő a sorozatszerkesztője, illetve az egyes kötetek szerkesztője is. Az 1. kötet 1990-ben (SAJNOVICS 1990), míg a 7. 2021-ben (SAJNOVICS 1770/2021) jelent meg, harmincéves pályát fogva át. Ezek a kötetek azonban jóval többek, mint egyszerű forráskiadások. „Egy művet akkor tudunk értékelni igazán, ha tisztában vagyunk azokkal a körülményekkel, amelyek közepette létrejöttek, és tudjuk, milyen volt a fogadtatásuk” – fogalmazott egyik tanulmányában (SzÍj 1999: 363), és ehhez tartotta is magát. Minden kötet az adott

forrás(oka)t kontextusba helyezve mutatja be, legyen az a kontextus újabb forrásközlés, ami az eredetit értelmezi, magyarázza, vagy táblázat, adattár, tanulmány.

Az első kötet Sajnovics 1768–1770. évi naplójának Deák András-féle magyar fordítása volt (SAJNOVICS 1990), amelyet szerényen kísérő tanulmánynak és jegyzetapparátusnak álcázott szédületes ismeretanyag keretezett, olyan, amelyből akár monográfiát is lehetett volna írni.

A második kötetben már nekem is volt szerencsém részt venni, mivel az akkori Általános Nyelvészeti Tanszékre (amit egy folyosó választott el a Finnugor Tanszéktől a 2. emeleten a régi épületben) egy nap beperdült Enikő (neonszínű sapkájában), és ellentmondást nem tűrve közölte, hogy SAJNOVICS Demonstratióját pedig le kell fordítani. S bár én akkor még csak egy szép latin szöveget láttam, ő már pontosan tudta, miért jelentős ez, és azt is, mit és hogyan kell melléteni, kikutatni és közölni (SAJNOVICS 1771/1994).

A harmadik kötet GYARMATHI SÁMUEL Affinitasa (1799/1999) lett, amelyet az eredeti megjelenésének 200. évfordulójára, 1999-re időzített, ahogy azt Hajdú Péter professzornak. A szűkszavú és feszes Demonstratio után az Affinitas elképesztő mennyiségű és kuszaságú szó- és népnévi anyagát Enikő biztos kézzel írta, rendezte, szerkesztette és jegyzetelte – teljesen új kutatási területeket nyitva meg, amikor tisztázta a mű helyét és filozófiai háttérét, a romantikus göttingai iskola magyar befolyását. (Zárójelben: a biztos kezét itt szó szerint kell érteni, mert sem fordítótársam, Koszorús István tanár úr, sem én nem ismertük még az akkor új technikát, a számítógépet, így a kézzel érkezett fordításrészleteket éjszakánként ő írta gépbe, hogy határidőre meglegyen.)

A következő kötetek a sorozat nevét is adó tudóssal, Reguly Antallal foglalkoztak. Regulyról a világon legtöbbet Szij Enikő tudja. Korábban már egy forgatócsoporttal bejárta Reguly kutatóútjának helyszíneit, és attól kezdve mindent feltárt Reguly életéről és munkásságáról. Neki köszönhetően tisztázódott, hogy mi történt (vagy nem történt) a gyűjtőútról hazatért Regulyval, ki és hogyan dolgozta fel az eredményeit. A 4. kötet Reguly Antal munkásságából a zenei gyűjtésekkel foglalkozott (SZIJ 2000), ezt Lázár Katalinnal közösen adták ki.

Az 5. kötet, a Календарий az V. Finnugor Világkongresszus tiszteletére jelent meg, ebben Reguly 1843 és 1846 közötti szibériai útinaplójának orosz fordítása szerepelt (REGULY 2008).

És végül 2013-ban a 6. kötet, a Reguly és a tudomány „zománcza”, amely az Enikőre oly jellemző szerénységgel az Életrajzi és kortörténeti adalékok 1. alcímet viseli, de természetesen jóval több annál: nagy összegző forrásgyűjtemény, melynek fejezetei gazdagon adatoznak Regulyról az oroszországi út utáni itthoni tevékenységét, hazai és nemzetközi kapcsolati hálóját, az általa és róla írt munkákat, térképészeti tevékenységét (SZIJ 2013).

A 7. kötet 2021-es évszámmal ismét a Demonstratióé lett (SAJNOVICS 1770/2021). A lappföldi expedíció (1768–1769), majd a nagy mű első (1770) és második (1771) kiadásának 250. évfordulója kapcsán ezúttal a Demonstratio két kiadása közül az elsőt, az eredetit dolgoztuk fel. A két kiadás keletkezéstörténete, a betoldások, elhagyások, átírások kérdése vagy a lappok (számik) korabeli ábrázolása új tudománytörténeti eredményeket hozott, és Enikő legutóbbi publikációi is főként ehhez a témához kapcsolódnak.

De a tudománytörténeti adattárak közé tartozik például a Turán című folyóirat 1913, 1917–1918, 1921–1944 finnugor mutatója is, amelyet Egey Emesével állított össze (EGEY–SZÍJ 2002).

Jelenleg Simon Lindheimnek A finlandiaiak és a lappok eltérő eredetéről szóló 1775-ös munkájának kiadásán dolgozunk, és örülök, hogy a latin nyelvű mű magyar fordítását rám bízta, és értelmezésébe bevont engem is.

Enikő tudományos sikereinek kulcsa a személyiségében rejlik: becsületesség, nyitottság, következetesség. Becsületesség a tudománnyal szemben, ami nem engedi meg a legkisebb felületességet, a másodkézből való idézeteket, megállapításokat. Ha valamit leírt, akkor az olvasó biztos lehet abban, hogy amit és ahogy közölt, annak százszor járt utána, és eredeti forrásból ellenőrizte. A nyitottság (a „kislányság kíváncsiság”, ahogy egyszer Havas tanár úr jellemezte), amellyel más tudományterületek, elméletek felé közeledik, és hajlandó párbeszédre laikusokkal is, még akár a finnugor nyelvrokonságot ellenzőkkel is. A következetesség, amivel a tudományos meggyőződését és saját értékrendjét képviseli – bárhol, bármilyen fórumon, bárkivel szemben. És tegyük hozzá azt a humort is, amellyel a világot szemléli, és ami segít megőrizni friss látásmódját.

Pályája során számos elismerésben részesült. Elnyerte a Magyar Nyelvtudományi Társaság Fokos-díját (1982), tulajdonosa a finnországi Kalevala-éremnek (1985), az Oktatási Minisztérium Kiváló Munkáért kitüntetésének (1987), és megkapta a Finn–Magyar Társaság arany érdemjelvényét is. 2004-ben a Finn Köztársaság elnöke a Finn Oroszlán első osztályú érdemrendjét adományozta neki. Könyveiért megkapta a Panoráma, a Corvina és a Tankönyvkiadó nívódíjait. 2023-ban pedig a Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Kedves Enikő! Isten éltesen nagyon sokáig a finnugrászat, a nyelvészet és a tudománytörténet hasznára és örömére! Boldog születésnapot!

Hivatkozott irodalom

- EGEY EMESE – SZÍJ ENIKŐ szerk. 2002. *A Turán című folyóirat 1913, 1917–1918, 1921–1944 finnugor mutatója*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- GYARMATHI SÁMUEL 1799/1999. *Affinitas. A magyar nyelv grammatikailag bizonyított rokonsága a finn eredetű nyelvekkel*. Ford. KOSZORÚS ISTVÁN, CONSTANTINOVITSNÉ VLADÁR ZSUZSA. Szerk. SZÍJ ENIKŐ. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- REGULY ANTAL 2000. *Календаріум. Дневник венгерского путешественника-исследователя с 29 сентября 1843 г. по 5 марта 1846 г.* Szerk. SZÍJ ENIKŐ. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- SAJNOVICS JÁNOS 1771/1994. *Demonstratio. Bizonyítás. A magyar és a lapp nyelv azonos*. Ford. CONSTANTINOVITSNÉ VLADÁR ZSUZSA. Szerk. SZÍJ ENIKŐ. ELTE, Budapest.
- SAJNOVICS JÁNOS 1990. *Sajnovics János naplója 1768–1769–1770*. Ford. DEÁK ANDRÁS. Szerk. SZÍJ ENIKŐ. ELTE, Budapest.
- SAJNOVICS JÁNOS 1771/1994. *Demonstratio. Bizonyítás: a magyar és a lapp nyelv azonos 1770*. Ford. CONSTANTINOVITSNÉ VLADÁR ZSUZSA. Szerk. SZÍJ ENIKŐ. ELTE, Budapest.
- SAJNOVICS JÁNOS 1770/2021. *A koppenhágai Demonstratio. Sajnovics János Bizonyítás: a magyar és a lapp nyelv azonos 1770*. Ford. CONSTANTINOVITSNÉ VLADÁR ZSUZSA. Szerk. SZÍJ ENIKŐ. Finnugor Népek Világkongresszusa Magyar Nemzeti Szervezete, Budapest.
- SZÍJ ENIKŐ 1970. *A szövés-fonás szókincese a permi nyelvekben*. Bölcsészdoktori értekezés. ELTE.
- SZÍJ ENIKŐ 1987. *Udmurt (vojják) rokonságnevek*. Kandidátusi értekezés.

- SZÍJ ENIKŐ 1973. *Finnország*. Panoráma Kiadó, Budapest.
- SZÍJ ENIKŐ 1979a. *Курс венгерского языка*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- SZÍJ ENIKŐ 1979b. *Finnország*. Panoráma Kiadó, Budapest.
- SZÍJ ENIKŐ 1999. A Gyarmathi-kori tudomány nemzetközisége. In: GYARMATHI 1799/1999: 363–366.
- SZÍJ ENIKŐ szerk. 2000. *Reguly Antal „hangjegyre szedett” finnugor dallamai*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- SZÍJ ENIKŐ szerk. 2013. *Reguly és a tudomány „zománcza”: Életrajzi és kortörténeti adalékok – 1*. Finnugor Népek Világkongresszusa Magyar Nemzeti Szervezete – Tinta Könyvkiadó, Budapest.

C. VLADÁR ZSUZSA

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Horváth Katalin 80 éves*

Drága Kati, tisztelt egybegyültek, kedves kollégák, kedves Horváth Katalint ünneplők! Mindenképpen azzal szerettem volna kezdeni ünnepi beszédemet, hogy nemcsak azért kivételes alkalom a mai, mert Horváth Katalint ünnepelni mindig megtiszteltetés, hanem mert többféle értelemben is kiemelkedő ez a nap: társasági tagunkat most a 80. születésnapján ünnepelhetjük tanítványaiként, kollégáiként, barátaiként, és éppen a születése napján. Húsz és tíz évvel ezelőtt is, a hatvanadik és a hetvenedik születésnapján is itt állhattam sokakkal együtt az öt ünneplők sorában, és örömömnek adhattam hangot.

Horváth Katalint húszéves korom óta, csaknem harminc éve ismerhetem: tanítványként, később szakmai és baráti kapcsolatban. Tetszett, ahogyan a nyelvet szemlélte, amilyen összefüggéseket felfedezett benne, és ahogyan a tudását átadta nekünk.

Az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészet szakán az első vele való órákra még kicsit félve mentem, mert azt az információt kaptam hallgatótársaimtól, hogy Horváth Katalin történeti nyelvészeti és szemantikai óráira – és persze a szigorlatra! – „fel kell kötni a nadrágot”. Ami igaz is volt, Katalin szeretetteljes, de igazságos tanár volt: mindig megmondta, ha valami nem nyerte el a tetszését vagy jobban is meg lehetett volna az adott elemzést csinálni.

Mondják, hogy a tanítás fiatalon tart, hiszen munkánk során mindig fiatalokkal vagyunk körülvéve. Horváth Katalinra ez hatványozottan igaz: az utóbbi tíz évben is – figyelem – töretlen munkakedvvel oktat, korrepetál, lakásában fogadja vendégként barátaitanítványait, kórusban énekel, törődik a családjával, segít másoknak, ahol csak tud.

Pár szót szeretnék szólni Horváth Katalin több évtizedes szakmai pályafutásáról is.

Horváth Katalin 1944. október 22-én született az akkor még Magyarországhoz tartozó Érsekújvár melletti Naszvadon, értelmiségi családban. 1963-ban kitűnő eredménnyel érettségizett az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Iskolájában, majd az ELTE Bölcsészettudományi Karának magyar–könyvtár szakára vették fel, ahol végül magyar nyelv és irodalom, valamint általános és alkalmazott nyelvészet szakon végzett. Ezt követően

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2024. október 15-i ülésén, Budapesten (ELTE BTK).

napközivezető volt a XIII. kerületi Rajk László Általános Iskolában. 1971–72-ben az Állami Gorkij Könyvtárban dolgozott angol–francia szerzeményezőként, tájékoztatóként. 1973–78 között a XIII. kerületi Katona József Szakközépiskola magyartanára volt.

1978-ban került vissza az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékére tudományos továbbképzési ösztöndíjjal, rá egy évre védte meg Transzformációs csoportok a magyarban című egyetemi doktori értekezését *summa cum laude* minősítéssel. Munkája néhány év múlva a *Nyelvtudományi Értekezések* sorozat 115. számaként jelent meg.

Horváth Katalint az igék szintaxisa és szemantikája, a jelentés- és formarendszer belső összefüggése foglalkoztatta. Dolgozatában A magyar nyelv értelmező szótárából gyűjtött anyagon a mai magyar nyelv transzformációs csoportokat képező igéinek etimológiai, morfológiai, szintaktikai és szemantikai elemzését végezte el. Közel kétszáz ige vizsgálatával sikerült a Zsilka János szerves-dialektikus nyelvelméletében alapvető szerepet játszó igecsoport viselkedésével kapcsolatban új összefüggéseket feltárnia.

Bekapcsolódott a tanszéken működő eszperantó és interlingvisztikai szakcsoport munkájába is: szintaxist és szemantikát tanított magyar nyelven az eszperantó kiegészítő szakon. Később – az eszperantót elsajátítva – a nemzetközi interlingvisztika és eszperantó kiegészítő szakon is oktatott: szemantikát és lexikológiát adott elő eszperantó nyelven az 1990-es években.

Az 1980-as évek második felében középiskolai magyartanárok továbbképzésében vett részt, és a középiskolai anyanyelvi képzés megújítására létrehozott egyetemközi témabizottság munkálataiban tevékenykedett.

1980 és 2005 között folyamatosan részt vett az ELTE-n tanuló külföldi hallgatók magyartanításában. A magyar mint idegen nyelv elméleti és gyakorlati kérdéseivel negyven évet foglalkozott, több magyar nyelvkönyvet lektorált.

Az 1990-es évek elején az ELTE Régi Magyar Irodalom tanszékén folyó, Kovács Sándor Iván vezette egyetemi Zrínyi-filológia munkálataiba kapcsolódott be. Több mint tíz évig foglalkozott Zrínyi költői nyelvének vizsgálatával, e témából konferenciaelőadásokat tartott. 2004 tavaszán fejezte be a Beke József szerkesztette Zrínyi-szótár lektorálásának nagy munkáját.

Horváth Katalin csaknem 30 évig oktatott az ELTE BTK Általános és Alkalmazott Nyelvészeti szakán, áttanítva más egyetemekre is (Károli Gáspár Református Egyetem, Miskolci Egyetem). 2000 elején a Veszprémi Egyetem felkérésére magyar nyelv és irodalom szak indításának céljából kidolgozta a szak magyar nyelvészeti programját és oktatói gárdát is szervezett. 2001 és 2003 között a veszprémi Pannon Egyetem frissen létrehozott Magyar Nyelvtudományi Tanszékének tanszékvezetője volt, 2006-tól nyugdíjba vonulásáig pedig a Miskolci Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékén dolgozott.

2010–2023 között nyugdíjasként külső munkatársa volt a Katolikus Rádió Nyelvédesanyánk című műsorának. Itt kéthetente, majd havonta jelentkezett rövid szótörténeti-etimológiai jegyzeteivel.

Ha az lenne a feladatomban, hogy a (számomra) leglényegesebb gondolatot emeljem ki Horváth Katalin nyelvészeti munkásságából, az a *pars pro toto* (rész az egész helyett) elv lenne, amellyel – jelentőségét felismerve – számos elemzésében foglalkozott. Ennek az elvnek a névadásban, az egyszerű mondatok létrejöttében és a transzformációs csoportokban betöltött szerepét is vizsgálta. Fő munkája a témáról A rész és az egész. A rész-egész viszony szerepe a nyelv működésében című kandidátusi értekezése, amelyet 1994-ben védett meg.

Horváth Katalin számos gondolatát tanítom a nyelvtörténetórákon. A rész-egész kapcsolat, a jellegzetes tulajdonság mint a megnevezés apropója a Halotti Beszéd ismeretlen eredetűként számon tartott *ördög* (*urdung*) szavának megfejtésében is kulcsfontosságú volt. Elemzése szerint a kísértő úgy kísérti áldozatát, hogy lankadatlanul köröz körötte, körbe-körbe jár, mint egy *őr*. Horváth Katalin órái közül hallgatói számára, nem véletlenül, a legnevezetesebbek éppen etimológiai szakszemináriumai voltak. Eddig 34 megjelent etimológiát köszönhetünk neki.

Horváth Katalin mindig a legalapvetőbb kérdéseket tette fel a nyelvvel kapcsolatban: forma és jelentés viszonya pontosan milyen? Motivált-e a kettő viszonya? Mennyiben? Hogyan köti meg a nyelvelmélet az ember gondolkodását ezekben a kardinális kérdésekben?

Kati, Neked sokan sokat köszönhetnek, köszönhetünk. Csak remélni merjük, hogy ennek egy töredékét vissza tudjuk Neked adni valamilyen formában. Szeretettel kívánok boldog 80. születésnapot, Isten éltesen sokáig!

DÉR CSILLA ILONA

HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont – Károli Gáspár Református Egyetem

Guttman Miklós 80 éves

Élénken élnek bennem Guttman Miklós és Bokor József 70. születésnapjának köszöntő pillanatai. A két jeles nyelvészt anyatanszékük szervezésében ünnepeltük Szombathelyen. A baráti beszélgetés óta 10 év telt el, s most ismét kerek születésnapján köszönthetjük Guttman Miklóst, a kivételes tanáregyeniséget, a sokoldalú kutatót és példaképet.

Guttman Miklós életében meghatározók a szülőfalujában, Náraiban eltöltött évek. Földműves-iparos családba született, felmenői német anyanyelvűek, de horvát származású ősei is vannak. Így idézi fel a szülői ház emlékeit a Fél évszázad a magyar nyelv szolgálatában című kötetben: „Szigorú vallásos nevelésben részesültem. Mindennap mentem templomba, a hajnali misékre a nagyanyámmal. [...] Minden este imádság volt nálunk, a nagyanyámmal a Szentolvasót imádkoztuk. [...] Természetesen a paraszti munka minden egyes fázisában részt vettem. Ami a faluban a mezőgazdasággal, a paraszti élettel kapcsolatos volt, azt én mind megtanultam. De meg is kellett tanulnom, és meg kellett tanulnom a munkának a becsületét is. [...] Az iskolában jó tanuló voltam, mindig jeles vagy kitűnő” (HAJBA–TÓTH szerk. 2023: 96). Tudományos munkáiban többször visszanyúl szeretett faluja nyelvi (nyelvjárási, névtani), történeti, néprajzi sajátosságainak vizsgálatához. 2014 óta Nári díszpolgára.

A másik fontos állomás ünnepeltünk számára Ják, ahol a tanári pályája kezdődött. Egyetemi szakdolgozatában is a település helytörténetét vizsgálta, s ekkor ismerte fel a szóértés, a szóértelmezés, a szómagyarázat fontosságát az iskolában. Az itt eltöltött öt év általános iskolai tanítási tapasztalat sokat segített későbbi munkájában, a Szombathelyi Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékén. A tanszék alapítója, Szabó Géza még Pécsen találkozott az ott tanuló Guttman Miklóssal, Vörös Ottóval és Bokor Józseffel, s a tanszék szervezésekor munkatársként hívta a nyugat-dunántúli nyelvjárási

gyökerekkel rendelkező ifjakat. A pécsi alma mater eszmevilága minden bizonnyal meghatározó az egyébként a pécsi főiskola kihelyezett tagozataként létrejövő szombathelyi Magyar Nyelvészeti Tanszék arculatában. Guttman Miklósról és egész munkásságára különösen nagy hatással volt két kiváló tanára, Temesi Mihály és Rónai Béla. Tőlük tanulta meg többek között a néprajzi-nyelvjárási gyűjtés módszerét. A Nyelvjárási és Néprajzi Tudományos Diákkör aktív tagjaként a Pécsi Tanárképző Főiskolán bontakozott ki nyelvészeti érdeklődése.

A jáki általános iskolai tanári évek után a szombathelyi magyar szakos képzés elindításában vállalt szerepet. A hallgatók gyakorlati képzését szervezte, illetve feladata volt a vasi földrajzi nevek gyűjtésének folytatása, melybe Végh József szervezte be Vörös Ottóval és Bokor Józseffel együtt. A Vas megye földrajzi nevei című kötet megjelenése jelentős állomás mindannyiuk tudományos életében (BALOGH–VÉGH szerk. 1982). Guttman Miklós természetesen a tanszéki élőnyelvi kutatómunkába is bekapcsolódott, a dialektológia iránti vonzalma itt teljesedett ki. Szívesen foglalkozott a német eredetű tájszavak gyűjtésével, és számos hallgatóját bevonta a tájszavak állapotának, mozgásának, nyelvészeti összefüggéseinek vizsgálatába, akik értékes szakdolgozatokat írtak a témából. Ünnepeztünk tehát a szombathelyi dialektológiai műhely virágkorának meghatározó egyénisége Szabó Géza, Bokor József, Molnár Zoltán és Vörös Ottó tanár urakkal együtt. 38 évig, 1974 és 2012 között volt a tanszék a második otthona, főiskolai tanárként innen vonult nyugdíjba mint a nyelvtudomány kandidátusa.

Az iskolai gyakorlattal összefüggésben, személyes tapasztalata alapján kezdett el foglalkozni az általános iskolai tanulók nyelvhasználatával. Iskolai nyelvészeti elemzéseket készített arról, hogy a gyerekek nyelvében hogyan van meg a helyi nyelvjárás, mennyire ismerik és használják azt. Kandidátusi értekezését is e témából írta A táji jelenségek vizsgálata tíz és tizenéves beszélt nyelvben Nyugat-Dunántúlon (GUTTMANN 1995) címmel. Valamint sok tanítványa figyelmét is e terület vizsgálatára irányította.

Guttman Miklós a Muravidéken is segítette a magyar nyelv oktatását, ápolását, a magyar kultúra terjesztését és megismertetését. 1981 és 1984 között a Maribori Egyetem Pedagógiai Akadémiai Karán lektori feladatokat látott el. Óráit magyar anyanyelvű egyetemi hallgatók (tanárjelöltek, leendő közgazdászok, a műszaki képzés diákjai) és középiskolai tanulók egyaránt látogatták. Megbízatása után is tevékenyen részt vett az ottani munkában, a 2000-es években tanfelügyelőként is tevékenykedett, és továbbképzéseket tartott gyakorló pedagógusok számára. Ez idő alatt a nyelvi, nyelvhasználati kultúra megfigyelésére sok időt fordított. Elmondása alapján „nemcsak az órán végzett munka során, hanem a folyosón történő találkozások alkalmával éppen úgy, mint barátságos hangulatú összejövetelek idején, utazás közben stb.” (GUTTMANN 1983: 41). Meggyőződése volt, hogy a mindennapok nyelvhasználatának problémái alapján tervezhető hatékonyan a nyelvi nevelés. Magyarországi kutatásaihoz hasonlóan itt is elsősorban a nyelvjárás jelenségeket és a nyelvi archaizmusokat, vizsgálta diákok (tanítványai) nyelvhasználatát, valamint feltárta a szlovén nyelv magyarra gyakorolt hatásait. Ezek eredményeképp a nyelvi ismeretterjesztés és az igényes, szép nyelvhasználatra nevelés céljával a muravidéki magyarság hetilapjában, a Népújságban megjelent nyelvvelő írásokból egy kötetet állított össze (GUTTMANN 1983), 1999-ben pedig jóbarátjával, Bokor Józseffel jelentetett meg egy önálló kiadványt (BOKOR–GUTTMANN szerk. 1999). Rendszeresen tartott nyelv-

művelő előadásokat a Muraszombati Rádióban, amit hazatérte után, sőt még nyugdíjazását követően is folytatott.

Számos tudományos publikációja jelent meg dialektológiai, szociolingvisztikai, névtani, nyelvtörténeti és anyanyelv-pedagógiai témában hazai és külföldi folyóiratokban, gyűjteményes kötetekben, országos és helyi közleményekben. Rendkívül színes kutatói pályája fontos állomása a Hangutánzó igék vasi és muravidéki atlaszáának megjelenése, melyet egykori tanítványával, Kőbölkuti Katalinnal közösen írtak (GUTTMANN–KÖBÖLKUTI 1987). A 12 magyarországi településen Kőbölkuti Katalin, a 15 muravidéki kutatóponton Guttman Miklós gyűjtötte az anyagot. Oktatói és tudományos tevékenységét többször ismerték el: 1980-ban miniszteri dicséretet, 1985-ben a „Kiváló Munkáért” kitüntetést, 1990-ben Csűry Bálint-emlékérmét és -díjat kapott; 1986-ban a Maribori Egyetem bronzplakettjével, 2011-ben a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével tüntették ki.

Guttman Miklós lételeme a tanítás, személyes vallomásai alapján oktatói és kutatói pályájából a tanítványaira a legbüszkébb. Sokat tett azért, hogy a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskoláról kikerülő magyar szakos hallgatók kiváló pedagógusokká váltak. A kurzusain részt vevők nagy része saját dialektusát megismerni, feltárni és értékeit megővni akaró tudatos nyelvhasználóként távozott az intézményből. Nyugdíjba vonulása után többször hangoztatta, hálás azért, hogy 18–22 éves diákok között élhette le az életét, akik soha nem hagyták megöregedni. Hozzávetőleg 3500 hallgatót tanított pályája során, közreműködött a diplomájuk megszerzésében. Ezt az élményt egy életen át hordozza magában. Nem véletlen, hogy munkahelyén kétszer is felelős vezetői megbízást kapott, a hallgatók tanulmányait (is) segíthette: oktatási és általános főigazgató-helyettes, majd általános és tanulmányi rektorhelyettes volt éveken keresztül.

Őszinte szeretet és tisztelet övezte és övezi. A hallgatóival kitűnő kapcsolatot ápolt. Egykori tanítványaként elmondhatom, hogy mindig öröm volt közvetlen, lelkes hangnemmű, élvezetes óráin részt venni, érzéketes, emlékezetes előadásait hallgatni. Szakmai és emberi tisztesség, következetesség, határozottság, alázat, kollegialitás, segítőkészség, tolerancia, gondosság, pontosság jellemzi. Megbecsülést és elismerést vívott ki magának hallgatói és kollégái körében egyaránt. Mintaértékű életútja, munkássága, kutatói alapállása és tanári attitűdje, valamint szakmai elköteleződése, a választott tudományterület szerete valóban emberi és tanári példaképpé tette mindannyiunk számára.

Kedves Miklós! Születésnapod alkalmából jó egészségben eltöltött, boldog, megelégedett éveket kívánok neked a magam, a szombathelyi Magyar Nyelvtudományi Tanszék és a Magyar Nyelvtudományi Társaság nevében! Isten éltesen családod, ismerőseid, tiszteelőid öröme sokáig!

Hivatkozott irodalom

- BALOGH LAJOS – VÉGH JÓZSEF szerk. 1982. *Vas megye földrajzi nevei*. Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szombathely.
- BOKOR JÓZSEF – GUTTMANN MIKLÓS szerk. 1999. *A muravidéki magyarság anyanyelvéért*. Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke – Maribori Egyetem Pedagógiai Kara Magyar Intézete, Szombathely–Maribor.
- GUTTMANN MIKLÓS szerk. 1983. *Anyanyelvünkért*. Pomurska založba, Ljubljana.

- GUTTMANN MIKLÓS 1995. *A táji jelenségek vizsgálata tíz- és tizennégy évesek beszélt nyelvében a Nyugat-Dunántúlon*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 202. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- GUTTMANN MIKLÓS – KÖBÖLKUTI KATALIN 1987. *Hangutánzó igék vasi és muravidéki atlasza*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 182. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- HAJBA RENÁTA – TÓTH PÉTER szerk. 2023. *Fél évszázad a magyar nyelv szolgálatában. 50 éves az ELTE szombathelyi Magyar Nyelvtudományi Tanszéke*. Savaria University Press, Szombathely. 95–102.

HAJBA RENÁTA
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

LEVÉLSZEKRÉNY

A szerkesztőség írja: A Magyar Nyelv 2024. 3. számában sajnálatos sajtóhiba maradt. SZÜCS PÉTER tanulmányának címében (308. oldal) az „endoforikus” szó helyett „endorfikus” szerepel. Ez érinti a tartalomjegyzéket is. A hibáért ez úton is elnézést kérünk.